

Hé, dat lijkt wel een zwarte weduwe!

Steatoda of toch een *Latrodectus*?

Tekst: Vera de Visser, KAD

Het kijken van films als *Arachnophobia* en *Spiders 3D* is voor de meeste mensen niet erg goed voor de nachtrust. Het zorgt er echter wél voor dat men, naar eigen zeggen, prima in staat is om bijvoorbeeld een zwarte weduwe te herkennen. Daarom krijgt het KAD wel eens een telefoontje van een verontruste burger die meent een dergelijke spin in de kelder te hebben. Dat is niet geheel onmogelijk: weduwen (*Latrodectus* spp.) komen soms ons land binnen via geïmporteerde producten vanuit met name Amerika en Australië.

Spin in de kelder

In Nederlandse kelders en garages treft men wel eens spinnen van het genus *Steatoda*. Vaak gaat het dan om de gevlekte steatoda (*Steatoda albomaculata*) of de koffieboonspin (*Steatoda bipunctata*). De laatste soort dankt zijn naam aan het bruine achterlijf met daarin twee deukjes. Met name de vrouwtjes kunnen enkele jaren oud worden. Net als bij veel andere spinsoorten zijn deze *Steatoda*-vrouwtjes een stuk groter dan de mannetjes en ook hun achterlijf is forser. Mannetjes hebben duidelijke tekeningen en kleurpatronen, waardoor de soort gemakkelijker vast te stellen is. Vrouwtjes kunnen het determineren echter lastig maken: zij kunnen met de jaren juist donkerder worden. In het licht van al deze variaties is het goed te weten dat *Steatoda* vaak te herkennen zijn

aan een lichte band langs de voorkant van het achterlijf.

Oranjerode vlek

Steatoda en *Latrodectus* behoren allebei tot de familie van de kogelspinnen (Theridiidae). Deze naam slaat op de vorm van het vrij grote achterlijf van deze dieren. Toch bestaat er in deze familie behoorlijke variatie in vorm en kleurpatronen. Sommige spinnen (bijvoorbeeld *Steatoda grossa*) zijn egaal donkerbruin of glimmend zwart, en het is precies dit uiterlijk dat mensen doet denken aan een zwarte weduwe. Het meest duidelijke verschil met overige kogelspinsoorten is echter de rode of oranje vlek op de buik of rug van de weduwen. De rode zandlopervorm op de buik is het meest bekend (*Steatoda* hebben nooit een dergelijk patroon), maar ook andere

oranjerode vlekpatronen op het achterlijf zijn mogelijk. Omdat het onderscheid met *Latrodectus*-soorten niet altijd makkelijk te zien is, worden meerdere (of soms zelfs alle) *Steatoda* 'valse weduwen' genoemd. Deze naam lijkt tot de verbeelding te spreken, aangezien ze met enige regelmaat opduikt in het (komkommer)nieuws.

Niet agressief

Net als andere Theridiidae bouwen *Steatoda* een typisch rommelig ogend web dat is opgebouwd uit kriskras geplaatste draden, waarbij vooral de voet van de draden kleverig is. Hiermee worden dus met name kruipende insecten gevangen. Ze zijn niet agressief naar mensen toe en zullen slechts, wanneer ze niet kunnen vluchten, in een uiterst geval bijten. De beet van een *Steatoda* veroorzaakt minder schade dan die van zijn *Latrodectus*-familieleden, maar kan wel wat klachten veroorzaken zoals lokale pijn, huidreacties en algehele malaise. Dat geldt met name voor zieke mensen, kinderen en ouderen.

Uit bovenstaande heeft u ongetwijfeld begrepen dat het vaststellen van de specifieke soort spin specialistisch werk is en meestal niet mogelijk is zonder microscoop of loep. Het vaststellen van de juiste *Latrodectus*-soort vereist soms zelfs DNA-onderzoek. Bent u de trotse eigenaar van een vers geïmporteerde Cadillac en ziet u

tijdens het sleutelen een achtpotig diertje lopen dat lijkt op de foto bij dit artikel? Wellicht is het dan toch verstandig om het KAD in te schakelen voor een determinatie. U weet maar nooit. ●

Een weduwe (*Latrodectus Hesperus*) met de karakteristieke rode zandloper op de buik. Foto: Marshal Hedin (CC BY 2.0)

Het uiterlijk van *Steatoda grossa* doet mensen vaak denken aan een zwarte weduwe. Foto: Dariusz Kowalczyk (CC BY-SA 4.0)